

УДК 94(73 = 161.2): [314. 151. 3 – 054. 7: 271. 22 ГКІЦ]

Ірина Гнідик

ДО ПРОБЛЕМИ СТАТИСТИКИ ТА НАЦІОНАЛЬНО-РЕЛІГІЙНОЇ ІДЕНТИФІКАЦІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ У США (КІНЕЦЬ ХІХ – ПОЧАТОК ХХ СТ.)

У статті аналізуються питання статистики українських емігрантів у США, їх національна та релігійна приналежність на основі української та американської історіографії.

Ключові слова: США, українська еміграція, ідентифікація, статистика, Греко-католицька церква.

Актуальність цієї теми зумовлена відсутністю у сучасній історіографії визначених та чітких орієнтирів щодо кількості та національно-релігійних приналежності перших українських переселенців у США.

Мета статті полягає у дослідженні спільних історіографічних орієнтирів загальної статистики українських емігрантів у США та їхніх національно-релігійних ідентифікацій.

Наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст. основний масив української еміграції до США складали вихідці із Закарпаття та Східної Галичини. У науковій літературі їх часто ідентифікують як "русинів-католиків", "емігрантів східного церковного обряду" та поділяють на дві групи: українців (галичани) і так званих карпато-русинів (закарпатці) [1, р. 351; 2, р. 15, 32]. З огляду на об'єктивні історичні обставини рівень національної свідомості галицьких і закарпатських українців суттєво різнився, на що безпосередньо вплинули етнічно-регіональні відмінності та національна політика Австро-Угорщини. Така ситуація спричинила плутанину у кількісних характеристиках української еміграції у США. Загалом, статистичні інформації про українців у цій країні можливо згрупувати за такими параметрами: загальна кількість; статистика за національною приналежністю; релігійно-конфесійна статистика.

Серед дослідників, які вивчали різні аспекти становища української еміграції у США наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст., варто виокремити Б. Процько [1], П.-Р. Маґочі [2], А. Пекара [3; 8], В. Паску [6], Ю. Бачинського [7], В. Важеського [9], В. Поспішила [11], І. Кацака [12–13], Дж. Слівку [14] та інших.

Стосовно загальних статистичних даних, то більшість дослідників сходяться на думці, що встановити достеменно кількість українських емігрантів, що прибули до США в останній чверті ХІХ – на початку ХХ ст. неможливо [3, р. 87–88; 2, р. 17; 4; 5, с. 6]. Відповідно, кількісні показники за цей період є доволі відносними [6, р. 26].

На думку священика Атанасія Пекара, автора праць про історію церкви на Закарпатті та закарпатських українців у США, труднощі статистичних підрахунків зумовлені тим, що офіційна реєстрація емігрантів за національною приналежністю (та й то і з певними застереженнями) розпочалася у США в 1889 р. [3, р. 88]. Крім того, немає статистичних даних щодо віросповідання переселенців. Ускладнювала ситуацію і низька національна самосвідомість українських емігрантів, котрі в часі реєстрації не знали як правильно подати відомості про своє національне походження, а лише зазначали з якого регіону прибули [7, с. 89–90]. Відповідним було сприйняття українців в американському середовищі. З цього приводу Орест Кириленко, автор однієї з перших праць про українців в Америці, писав: "[...] американський загал не розбирає в тім, чи ми рутенці чи українці, а звичайно називає емігранта по краю з якого приїхав" [5, с. 37].

Дослідник церковного права, єпископ Володимир (Вальтер) Паска зауважував, що означення національної приналежності переселенців було доволі складним [6, р. 26]. Він покликається на статистику Юліана Бачинського, автора книги "Українська імміграція в З'єдинених державах Америки" [7, с. 89–114], котрий подає загальні дані щодо еміграції з Австро-Угорщини. Згідно з яким, упродовж 1885–1894 рр. до США прибуло приблизно 476 тис. емігрантів, а їх сумарна кількість станом на 1914 р. складала 1 млн осіб. Проте, як зазначав В. Паска, ці статистичні дані включають не лише українців, а й представників інших народів, зокрема словаків, угорці, румунів тощо [6, р. 26]. Відповідно, використовувати цю статистику для кількісного означення виключно українських емігрантів є складно. Щодо чисельності власне українських переселенців, то Ю. Бачинський називав цифру 284 400 осіб, котрі прибули до США впродовж 1899–1909 рр. [7, с. 97]

Статистика за національною ознакою має ту особливість, що значна кількість дослідників окреслюють українських емігрантів терміном "карпато-русини" [2, р. 8; 3, р. 87–88; 8, р. 363–374]. А. Пекар вважав, що станом на 1914 р. їх кількість у США становила від 125 до 150 тис. осіб [8, р. 363]. У свою чергу американсько-канадський історик українського походження Пол Роберт Маґочі зазначав, що упродовж найінтенсивнішого періоду "карпато-русинської" еміграції між 1899 і 1914 рр. американська статистика зафіксувала прибуття 254 тис. русинів. Натомість угорська статистика,

угорська влада намагалася приховати справжні масштаби еміграційного руху, подає дані, що приблизно 60 тисяч русинів з Угорщини емігрувало до США. При цьому показники рееміграції становили щорічно у середньому 16,7 % від усього еміграційного загалу [2, р. 17]. Такі підрахунки викликають більше запитань, ніж відповідей, оскільки не беруться до уваги емігрантів зі Східної Галичини та Північної Буковини, які у категорію "карпато-русини" не входять.

Ці проблеми намагався розв'язати американський історик Вальтер Важеський, автор праці "Русини візантійського обряду в Карпатській Русі та Америці". У ній він використав релігійно-конфесійну статистику апостольського візитатора для русинів у США Андрія Годобая, котрий стверджував, що станом на 1905 р. представники слов'янсько-візантійського обряду в Америці становили 262, 5 тис. осіб і майже усі з них мали русинське походження [9, р. 95].

Аналогічні статистичні дані подає галицький священик Олександр Стефанович у праці "З передвоєнних документів до історії нашої Церкви". виданій 1929 р. Львові. У коментарі до матеріалу, що стосувався булли Папи Пія X "Ea Semper" ("Так завжди") від 14 червня 1907 р., він стверджував, що станом на 1902 р. у США проживало 250 тис. емігрантів з Галичини і Закарпаття [10, с. 35].

Загалом, щодо релігійно-конфесійної статистики української еміграції у США, то в історіографії існує переконання, що переважна більшість українських переселенців (принаймні 90 %) [11, р. 16] належали до Греко-католицької церкви (далі – ГКЦ) візантійсько-руського обряду [12, с. 19]. Власне віра, обряд були тим інтеграційним чинником, який об'єднував українських емігрантів на чужій американській землі. Священик ГКЦ І. Кацак, з цього приводу зазначав, що перші українські переселенці у США зосереджувалися більше на обряді, ніж на національності [13, р. 207]; для них рідна віра, Церква, традиції були своєрідним прихистком, у якому вони могли почувати себе в безпеці на чужині [12, с. 19–20]. У свою чергу американський історик Джон Слівка зауважував, що любов до Церкви і візантійського обряду була важливою складовою емігрантів-українців [14, р. X].

В історіографії дотепер точаться дискусії щодо самоназви українських греко-католиків та дефініцій, з допомогою яких їх означають українські та американські науковці. Передусім необхідно з'ясувати як самі українські емігранти ідентифікували себе. На сторінках друкованого органу "Руського народного союзу" газети "Свобода" переважають такі самоназви, як "русини" та "американські русини" [15, с. 1]. У статті від 15 жовтня 1893 р. під заголовком "Познаймося" часопис детально розглядає це питання. У ній зокрема, відзначається: "[...] поділено нас тут в Америці на греко-католиків, греків, римо-католиків, уніатів, на кривославних, на лівославних, на православних, на руснаків і на унгарів. Через той дурний і зловбий поділ ми один другого не можемо пізнати і сваримося, самі собі кривду робимо" [16, с. 1].

Таким чином, перші українські іммігранти у США до певної міри не сприймали самоназву "греко-католики", бо вважали, що вона їх ідентифікує. "[...] ми не греки, але русини з діда-прадіда. Греки, то цілком інший народ від руського" [16, с. 1] – зазначається у дописі. Він переконливо засвідчував, що самоназви та національно-конфесійні ідентифікації ділили українських емігрантів на окремі групи, перешкоджали об'єднанню та сприяли суперечкам. З цього приводу автор статті з гіркотою констатує, що русини не хочуть "[...] пізнатися і спільними силами взятися за народну справу. Та народна вада, та хвороба і зараза перенеслася і за океан і розгостилася між американськими русинами. Як в старім краю діляться і дробляться на розмаїті партії, так і тут в Америці посіяв чорт куколь незгоди, вражди розвою межи нами. Русин з тамтої сторони зелених Карпат зве русина-галичанина поляком і його мову польською. Русин ж з галицької сторони називає русина з угорської частини – унгаром" [16, с. 1]. Автор доходить переконливої висновку, що "Те все походить від глупоти, з незнання історії руської" [16, с. 1].

Американські науковці для означення українських емігрантів у США використовують самоназви "східні католики", "русини-католики", "католики східного обряду", рідше вживаються терміни "греко-католики" або "католики візантійського обряду" [17, р. 61–64; 18, р. 267; 4; 14, р. 1; 9, р. 95, 102, 104]. Американський дослідник Джеральд Фогарті також розрізняв католиків-карпато-русинів та галицьких католиків і загалом окреслював їх як "католиків-русинів" [17, р. 61–64]. Деякі автори іноді вживають термін "уніати" [18, р. 267; 9, р. 1, 101], маючи на увазі унію з Римом, проте, як зазначав американський науковець Роберт Лекі, цей термін греко-католики сприймають як образливий [18, р. 267].

Українські дослідники вживають різні самоназви для означення українських емігрантів у США. Одні обирають дефініції за національною приналежністю із використанням терміну "український", інші – конфесійну з означеннями "греко-католики", "католики східного обряду", ще інші поєднують і національну, і конфесійну ознаки. Проте спільним для більшості авторів є обережне ставлення до абсолютних дефініцій з виключним вживанням однієї з них. Близький товариш митрополита А. Шептицького Кирило Королевський (справжнє ім'я – Жан Франсуа Жозеф Шарон) використовував термін "греко-католицька еміграція" [19, р. 136]. Відомий дослідник церковного

права Віктор Поспішил уживав два означення: перше – "українські емігранти у США", зазначаючи при цьому, що вживання терміну "український" у цьому випадку має певні історичні обмеження. Друге означення, яке автор використовує у своїй праці – "рутени" ("русини") для того, щоб спільно позначати та об'єднати емігрантів як з Галичини (яких називають виключно "українці"), так і з Закарпаття (яких називають "рутени") [11, р. 16–18].

Сучасні вітчизняні дослідники здебільшого використовують термін "українські емігранти" [20, с. 123; 21, с. 3–18], який у попередні періоди вживався рідше. І. Кащак для окреслення українських емігрантів за конфесійною ознакою вживав термін "греко-католики візантійсько-руського обряду". На його переконання самоназва "греко-католики" було технічно точною, але у США та Канаді вона дуже часто вводило в оману. Під цим оглядом її використання було б небажаним, оскільки у місцевій мовній традиції греко-католиків часто ототожнюють або з грецьким православ'ям або з грецькою національністю [12, с. 19]. Зрештою, 1893 р. деякі священники, які прибули до США з Східної Галичини, наполягали на вилученні цього терміну з наукового обігу [12, с. 19].

Дослідник життя і діяльності А. Шептицького Богдан Процько використовував означення "русини-католики східного обряду" і поділяє їх на українців та карпато-русинів. Він простежував уживання терміну "Українська Церква", наголошуючи на тому, що до 1916 р., поки у США не виникли окремі церковні адміністрації для галицьких та закарпатських українців, термін "русинська" вживався для означення спільної Церкви. Надалі термін "українська католицька Церква" застосовувався до парафій, які репрезентували українських емігрантів з Східної Галичини, а парафії закарпатських емігрантів окреслюють терміном "Візантійська русинська католицька Церква" [1, р. 358]. А. Пекар вживає такі узагальнюючі терміни, як "американські русини" та "українці у США". Він деталізував, що емігранти зі Східної Галичини називали себе "галицькими русинами", а емігранти із Закарпаття – "угорськими русинами" [22, с. 181]. Обидві групи еклезіально створили у США одну Русинську греко-католицьку церкву, до вірних якої Ватикан звертався як до "католиків русинів" або "католиків східного обряду" [8, р. 363]. До речі, так Папський Престол окреслював усіх слов'янських католиків візантійського обряду Австро-Угорської імперії і лише з 1940 р. почав вживати термін "український" [11, р. 18]. А. Пекар у своїх працях часто послуговується самоназвою "карпато-русини", вкладаючи у це поняття українських емігрантів із Закарпаття. Окрім того, він детально пояснював свою мотивацію вживання власне цього терміну з історичної точки зору [8, р. 363, 370].

Ще один дискусійний аспект розглядуваної проблеми стосується питання національної ідентичності та самосвідомості українських емігрантів у США. Різні національні самоідентифікації ускладнювали процес консолідації українських переселенців як в організаційному, так і у церковному плані [19, р. 137]. Важливим чинником є також те, що деформована національна свідомість була зумовлена політикою Австро-Угорщини. Особливим чином вона вплинула на закарпатських українців. Вони мали низьку національну свідомість, оскільки були політично ізольовані від решти своїх співвітчизників, адміністративно поділені поміж собою, економічно та культурно пригноблені. Єдиною об'єднуючою силою для них, як зазначав А. Пекар, була їх візантійська слов'янська церква. Використання у літургії церковно-слов'янської мови, візантійський обряд та юліанський календар вирізняли їх від сусідів-словаків та угорців [3, р. 91]. Як наслідок, закарпатські українці почали ототожнювати свою віру і Церкву зі своєю національністю [23, с. 49–56; 9, р. V; 1] (свою віру вони називали "руською вірою", а Церкву – "русинською Церквою") [3, р. 91]. Для них Церква стала своєрідним виразником національної окремішності.

Після періоду національно-духовного піднесення закарпатських українців, що пов'язане з діяльністю священника Олександра Духновича (1803–1865 рр.), перед угорським урядом постала проблема національного пробудження неугорських народів. Відповідно, впродовж 1867–1918 рр. Закарпаття піддано інтенсивній мадяризації [24, с. 468–469; 3, р. 88–89].

На переконання її прихильників, відцентрові національні рухи завадили б становленню окремої Угорської держави. Ця політика безпосередньо стосувалася карпатських русинів, які емігрували до США. Угорська влада побоювалася, що у випадку повернення на рідну землю ці емігранти можуть звести нанівець її зусилля перетворити їх на угорців. З огляду на це, особливий вектор угорської асиміляційної політики, скеровувався на закарпатську еміграційну спільноту у США. Вона мала на меті ізолювати карпато-русинів від галичан з метою запобігання національному піднесенню [8, р. 365]. Крім того, міністерство закордонних справ Австро-Угорщини ініціювало переговори з Ватиканом щодо призначення проугорського русинського єпископа для греко-католиків США [8, р. 366]. З огляду на це, в українській еміграційній спільноті США сформувалася група, яка вважала себе угорцями, спілкувалася угорською мовою, хоча насправді були денаціоналізованими русинами [19, р. 138].

Розходження щодо національної орієнтації спричинили ще один поділ на групи між українськими емігрантами у США, що суттєво відобразилося на процесі становлення і розвитку ГКЦ у США. Дослідники виокремлюють три групи політично-національного спрямування українців у

США: москвофіли, українофіли та угрофіли [19, р. 138; 4]. Відповідно, кожне угруповання мало свої орієнтири щодо церковно-організаційних справ, що значно ускладнювало процес творення Церкви.

Загалом, статистичні інформації про українців у США є доволі заплутаними. Їх різноманіття з одного боку ускладнює, з іншого – розкриває різні грані та аспекти проблеми. На наше переконання і з урахуванням наявних досліджень, кількість українських емігрантів у США станом на 1914 р. складала приблизно 350–360 тис. осіб. Понад 90 % з них були греко-католиками. Що стосується національних самоідентифікацій, то доцільно вживати термін "українські емігранти", але за умови розмежування галицьких та закарпатських переселенців, оскільки вони різнилися рівнем національної свідомості та суспільно-політичними орієнтаціями. Важливим аспектом є також те, що консолідуючим чинником у житті українських переселенців США була ГКЦ.

Список використаних джерел

1. Procko B. Sheptyts'kyi and Ukrainians in the United States / B. Procko // *Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptyts'kyi* / [editor P.R. Magocsi]. – Edmonton: Canadian Institute of Ukrainian Studies University of Alberta, 1989. – P. 349–362.
2. Magocsi P.R. Our people: Carpatho-Rusyns and Their Descendants in North America / P.R. Magocsi P.R. – Multicultural History Society of Ontario, 2004. – 267 p.
3. Pekar A. Historical background of the Carpatho-Ruthenians in America / A. Pekar // *The Ukrainian Historical*. – N.Y.-Munich, 1976. – P. 87–116.
4. Shipman A. Greek Catholics in America / A. Shipman // *The Catholic Encyclopedia*. – Режим доступу: http://catholicism.academic.ru/5292/Greek_Catholics_in_America
5. Кириленко О. Українці в Америці / О. Кириленко. – Відень: накладом "Союза визволення України", 1916. – 40 с.
6. Paska W. Sources of Particular Law for the Ukrainian Catholic Church in the United States: A Dissertation Submitted to the Faculty of the School of Religious Studies of the Catholic University of America / W. Paska. – Washington, 1975. – 183 p.
7. Бачинський Ю. Українська імміграція в З'єдинених державах Америки / Ю. Бачинський. – Т. 1. – Львів, 1914. – 492 с.
8. Pekar A. Sheptyts'kyi and the Carpatho-Ruthenians in the United States / Pekar A. // *Morality and Reality: The Life and Times of Andrei Sheptyts'kyi*. – P. 363–374.
9. Warzeski W. Byzantine Rite Rusins in Carpatho-Ruthenia and America / Warzeski W. – Pittsburgh: Byzantine Seminary Press, 1971. – 332 p.
10. Стефанович А. З передвоєнних документів до історії нашої Церкви: Відповідь для Краківської анкети з р. 1912 о польсько-українських відносинах, списана проф. о. Александром Стефановичем. Представлене Львівської Ставропігії з р. 1908 в справі греко-католицької Церкви в Америці / А. Стефанович. – Львів: з друкарні Наукового Товариства імені Шевченка, 1929. – 49 с.
11. Pospishil V. J. Ex occidente lex. From the West – the law. The Eastern Catholic Churches under the tutelage of the Holy See of Rome / V. J. Pospishil. – N. Y.: St. Mary's religious action fund, 1979. – 164 p.
12. Кашак І. Митрополит Андрей Шептицький і постанови Української Католицької Церкви в Сполучених Штатах Америки / І. Кашак. – Львів: Свічадо, 2004. – 92 с.
13. Kaszczak I. The Ukrainian Catholic Church in America: the first forty years (1884–1924) / I. Kaszczak // *The Ukrainian Quarterly*. – 2008. – Vol. LXIV. – N. 3–4. – P. 200–210.
14. Slivka J. Historical Mirror Sources of the Rusin and Hungarian Greek Catholics in USA, 1884–1963 / J. Slivka. – Brooklyn, N. Y., 1978. – 342 p.
15. Люби своє // Свобода. – 1 жовтня 1893. – С. 1.
16. Познаймося // Свобода. – 15 жовтня 1893. – С. 1.
17. Fogarty G. The Vatican and the American hierarchy from 1870 to 1965 / G. Fogarty. – Collegeville: Liturgical Press, 1985. – 438 p.
18. Leckie R. American and Catholic / R. Leckie. – Garden City, N.Y.: Doubleday, 1970. – 388 p.
19. Korolevsky C. Metropolitan Andrew (1865–1944) / C. Korolevsky / Translated and revised by Serge Keleher. – L'viv: Stauropigion, 1993. – 619 p.
20. Тригуб П. Українська діаспора в США: збереження традицій національної культури (історіографія проблеми) / П. Тригуб, Н. Мерфі // *Історичні науки. Наукові праці*. – Том 74. – Випуск 61. – С. 122–123.
21. Юшкевич В. В. Українська греко-католицька церква у суспільно-політичному житті українців Північної Америки у 1870 – 1939 рр.: автореф. дис. ... канд. іст. наук: 09.00.12 / В. В. Юшкевич; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 19 с.
22. Пекар А. Нариси історії Церкви Закарпаття / А. Пекар. – Т. I: Єпархічне оформлення. – Рим, 1967. – 242 с.
23. Кісь Н. Українська еміграція з Галичини початку ХХ ст.: конфесійна приналежність та національна ідентичність / Н. Кісь. – *Історичні студії*. – 2009. – С. 49–56.
24. Лужницький Г. Українська Церква між Сходом і Заходом: нарис історії Української Церкви / Г. Лужницький. – Львів: Свічадо, 2008. – 640 с.

Ирина Гнидык

К ПРОБЛЕМЕ СТАТИСТИКИ И НАЦИОНАЛЬНО РЕЛИГИОЗНОЙ ИДЕНТИФИКАЦИИ УКРАИНСКОЙ ЭМИГРАЦИИ В США (КОНЕЦ XIX – НАЧАЛО XX ВВ.)

В статье анализируются вопросы статистики украинских эмигрантов в США, их национальная и религиозная принадлежность на основе украинской и американской историографии

Ключевые слова: США, украинская эмиграция, идентификация, статистика, Греко-католическая церковь.

Iryna Gnidyk

PROBLEM OF STATISTICS, NATIONAL AND RELIGIOUS IDENTIFICATION OF UKRAINIAN IMMIGRANTS IN USA (IN THE END OF XIX AND BEGINNING OF XX CENTURY)

The article based on the Ukrainian and American historiography analyses the question of statistics, national and religious identification of Ukrainian immigrants in USA in the end of XIX and beginning of XX century.

Key words: USA, Ukrainian immigrants, identification, statistics, Greek-Catholic Church.

УДК 94: 328 (477.83/.86:436)

Наталія Григорук

ПОЛІТИКА АВСТРО-УГОРЩИНИ СТОСОВНО УКРАЇНСЬКОГО ПИТАННЯ В ГАЛИЧИНІ В КІНЦІ XIX – НА ПОЧАТКУ XX СТ.

У статті висвітлено різноманітні чинники формування політики австрійського парламенту в українському національному питанні, особливості її реалізації та впливу на суспільно-політичне життя в Галичині на початку XX ст.

Ключові слова: Австро-Угорщина, українське питання, Галичина, австрійський парламент, польсько-українські відносини.

Наприкінці XX – на початку XXI ст. зріс науковий інтерес до вивчення націотворчих процесів у народів Центральної й Південно-Східної Європи, до з'ясування ролі імперії Габсбургів у формуванні організаційних структур національних рухів, розбудові їх соціальної бази тощо. В українців, у порівнянні з іншими народами імперії, дещо пізніше розпочався процес формування модерної нації, викликаний поділом українських земель між двома імперіями та відставанням суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку українських земель у складі Австро-Угорщини.

Проте одним із чинників, який на початку XX ст. пришвидшив розвиток українського національного руху в Галичині, дослідники вважають польсько-український антагонізм, що проявлявся в усіх сферах суспільного життя. Прагнучи здобути політичну рівноправність з поляками в управлінні краєм, українці були змушені шукати підтримку в центральних органах влади. Обмежуючи вимоги поляків щодо розширення компетенції галицької автономії та протидіючи розгортанню русофільського руху, офіційний Відень виступив ініціатором польсько-українського примирення. Це значно посилило вплив австрійського чинника на формування міжнаціональних відносин та розвиток українського руху в Галичині.

Проведення дослідження з обраної проблематики зумовлене тим, що в Галичині на тлі гострого міжнаціонального протистояння склалися специфічні суспільно-політичні умови розвитку українського національного руху, які сприяли чіткому формулюванню національних вимог та порівняно швидкій розбудові його організаційних структур. Детальнішого вивчення заслуговують вибір австрійськими центральними органами влади методів і способів пом'якшення міжнаціонального й соціального конфліктів у Галичині, їх впливу на розвиток політичних течій, формування ідеологічних засад українського та польського національних рухів.

Наукова новизна полягає у тому, що на основі різноманітних джерел, зроблено спробу вивчення різноманітних чинників формування політики австрійського уряду в українському національному питанні, особливостей її реалізації та впливу на суспільно-політичне життя в Галичині на початку XX ст.

Об'єкт дослідження – політика Австро-Угорської держави стосовно українського національного питання в Галичині на початку XX ст.

Предмет дослідження – діяльність центральних органів влади, галицької крайової адміністрації, українського та польського національного представництва австрійської Державної Ради та Галицького сейму з приводу нормалізації польсько-українських взаємин, трактування офіційним Віднем ідеї міжнаціонального примирення в Галичині, тактика політичної боротьби українців для досягнення національної рівноправності в краї, вплив австрійської влади на політичні орієнтації в середовищі галицьких українців.